

1.1 Tekst A: Bereesjiet 1:1-5

Vertaling volgens het choemasj van Dasberg:

- 1 In het begin schiep God de hemel en de aarde.
- 2 De aarde was woest en vormloos, er was duisternis over de watermassa en Gods adem zweefde over de oppervlakte van het water.
- 3 Toen zei God: 'Er zij licht', en er was licht.
- 4 En God zag dat het licht goed was. Toen maakte God een scheiding tussen licht en duisternis.
- 5 God noemde het licht 'dag' en de duisternis noemde Hij 'nacht'; het werd avond en het werd ochtend: één dag.

1.2 Herhalen en vertalen

Pasoek 1

בְּ betekent meestal *in*, soms *met* of *door middel van*.

Een bijzondere dag met dezelfde stamletters als בְּרֵאשִׁית is רֵאשִׁית הַשָּׁנָה (of רֵאשִׁית חֹדֶשׁ).

בְּרֵאשִׁית is verleden tijd, 3e persoon mannelijk enkelvoud (*hij*).

אֶת geeft aan dat het volgende woord het lijdend voorwerp is.

Pasoek 2

Een andere samenstelling is פְּנֵי הַמַּיִם, *de oppervlakte van het water*.

Ook רִיחַ אֱלֹהִים, *de adem van God*, is een samenstelling.

Pasoek 3

וַיִּאמֶר = אָמַר

De betekenis van וַיִּהְיֶה, *heeft met zijn* te maken.

Pasoek 4

De derde stamletter is waarschijnlijk een ה.

De stamletters van וַיִּרְא וַיִּרְא ר.א.ה.

וַיִּרְא אֱלֹהִים betekent *God zag*.

Pasoek 5

וַיִּקְרָא לְ... betekent: *hij noemde*. Dat komt door het voorzetsel לְ. Zonder voorzetsel (dus alleen וַיִּקְרָא) kan de betekenis zowel *hij riep* als *hij las* zijn. De goede vertaling blijkt dan uit het zinsverband.

פְּסוּק א

in het begin	בְּרֵאשִׁית
schiep God	בָּרָא אֱלֹהִים
de hemel	אֶת הַשָּׁמַיִם
en de aarde	וְאֶת הָאָרֶץ

פְּסוּק ב

en de aarde was	וְהָאָרֶץ הָיְתָה
woest en vormloos	תְּהוֹ וְבִהוּ
en (er was) duisternis	וְחֹשֶׁךְ
over de oppervlakte van de watermassa	עַל פְּנֵי תְהוֹם
en de adem van God	וְרוּחַ אֱלֹהִים
zweefde	מְרַחֶפֶת
over de oppervlakte van het water	עַל פְּנֵי הַמַּיִם

פְּסוּק ג

God zei	וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
laat er licht zijn	יְהִי אוֹר
en er was licht	וַיְהִי אוֹר

פְּסוּק ד

God zag	וַיִּרְא אֱלֹהִים
het licht	אֶת הָאוֹר
dat (het) goed (was)	כִּי טוֹב
God maakte onderscheid	וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים
tussen het licht	בֵּין הָאוֹר
en tussen de duisternis	וּבֵין הַחֹשֶׁךְ

פְּסוּק ה

God noemde het licht dag	וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם
en de duisternis noemde Hij nacht	וְלַחֹשֶׁךְ לַיְלָה
het was avond	וַיְהִי עֶרֶב
het was ochtend	וַיְהִי בֹקֶר
één dag	יוֹם אֶחָד

1.3 De Tora uitgelegd: tekst A

blz 10 De vraag van de jongen is: Want בְּרֵאשִׁית betekent toch: *in een begin*?

blz 11 Ibn Ezra geeft deze antwoorden:

- 1 De eerste pasoek is een inleiding, de details volgen pas later.
- 2 Het is niet de bedoeling van de Tora om de volgorde van de schepping precies vast te leggen, 'er is geen vroeger of later in de Tora'.

1.4a Grammatica Stamletters

blz 14 Woorden met de woordstam וַיִּקְרָא: ק.ר.א. (allebei in pasoek 5).

Woorden met de woordstam ה.ג.ה.

Pasoek 2	הִיטָה
Pasoek 3	יְהִי
Pasoek 3	וַיְהִי
Pasoek 5	וַיְהִי
Pasoek 5	וַיְהִי

1.4b Grammatica Dageesj

blz 15 Woord met de woordstam וַיֹּאמֶר: א.מ.ר. = *hij zei* (pasoek 3)

Woorden uit tekst A waarbij de dageesj invloed heeft op de uitspraak van een letter:

Pasoek 1	בְּרֵאשִׁית
Pasoek 1	בְּרֵא
Pasoek 2	פְּנֵי
Pasoek 4	בֵּין

1.4c Grammatica Verbindingswaw

blz 16

en de aarde	וְהָאָרֶץ
en vormloos	וְבָהוּ
en (de) adem (van)	וְרוּחַ

1.4d Grammatica Omkeerwaw

blz 17

hij zal scheppen	יִבְרָא
hij schiep	בָּרָא
en hij schiep	וַיִּבְרָא
hij schiep	וַיִּבְרָא
en hij zal scheppen	וַיִּבְרָא

Het gevraagde woord uit pasoek 3 is וַיִּאמֶר , betekenis: *hij zei*.

Een ander woord met een omkeerwaw is וַיְהִי De שָׁרֵשׁ is ה.י.ה. en de betekenis is: *het was*

Vertaling woorden tekst A:

God	אֱלֹהִים
begin	רֵאשִׁית
de hemel	הַשָּׁמַיִם
de oppervlakte van het water	פְּנֵי הַמַּיִם
woest en vormloos	תְּהוֹ וְבִהוּ

1.5 Tekst B: Bereesjiet 2:1-3

Vertaling volgens het choemasj van Dasberg:

- 1 Voltooid waren de hemel en de aarde, en al wat er bij hoorde.
- 2 Op de zevende dag had God zijn werk voltooid dat Hij gemaakt had en Hij hield de zevende dag op met al het werk dat Hij tot stand had gebracht.
- 3 God zegende de zevende dag en maakte hem tot iets bijzonders, omdat God toen met al zijn werk was opgehouden dat Hij als Schepper had verricht.

1.6 Herhalen en vertalen

Pasoek 1

Vertaling Dasberg: *en al wat er bij hoorde*

Pasoek 2

הַשְּׁבִיעִי = *de zevende*

מֵלֵאכֶתוֹ = *zijn werk*

עָשָׂה = *verleden tijd, dat kun je zien aan de klinkers. Het is 3e persoon enkelvoud (hij).*

Betekenis: *hij maakte of hij deed*

De ך van וַיִּשְׁבַּת is een omkeerwaw. De klinker is ך en hij staat voor een werkwoord.

Bovendien past de verleden tijd goed bij de betekenis van de zin.

Een woord met dezelfde stamletters als וַיִּשְׁבַּת is שָׁבַת

Betekenis וַיִּשְׁבַּת: *hij hield op*

Pasoek 3

ן is een omkeerwaw

? voor een werkwoord geeft aan dat het toekomstige tijd is, en welke persoon (hij).

De grondbetekenis van ב.ר.ך is *zegenen*

וַיְבָרֶךְ = *hij zegende*

וַיְקַדֵּשׁ

1 ך = omkeerwaw van de toekomstige naar de verleden tijd

2 ? = tijd (toekomend) en persoon (hij)

3 קַדֵּשׁ de stamletters ש.ד.ק De grondbetekenis is *heilig, bijzonder zijn*.

וַיְקַדֵּשׁ = *hij heiligde, maakte bijzonder*

אֹתוֹ = *hem*

בּוֹ = *op hem*

פְּסוּק א

(toen) waren voltooid, klaar	וַיְכֻלּוּ
de hemel en de aarde	הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ
en heel hun leger; al wat er bij hoorde	וְכָל צְבָאָם

פְּסוּק ב

God voltooide (maakte af)	וַיְכַל (כ.ל.ה.) אֱלֹהִים
op de zevende dag	בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי
zijn werk dat Hij gedaan had	מֵלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה
Hij hield op	וַיִּשְׁבֹּת (ש.ב.ת.)
op de zevende dag	בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי
met al zijn werk	מִכָּל-מֵלַאכְתּוֹ
dat Hij gedaan had	אֲשֶׁר עָשָׂה (ע.ש.ה.)

פְּסוּק ג

God zegende	וַיְבָרֶךְ (ב.ר.ך.) אֱלֹהִים
de zevende dag	אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי
en (Hij) heiligde hem	וַיְקַדֵּשׁ (ק.ד.ש) אֹתוֹ
want daarop (op hem)hield Hij op	כִּי בּוֹ שָׁבַת (ש.ב.ת.)
met al zijn werk	מִכָּל מֵלַאכְתּוֹ
dat God geschapen had	אֲשֶׁר בָּרָא (ב.ר.א.) אֱלֹהִים
om te doen	לַעֲשׂוֹת (ע.ש.ה.)

1.8 Herhaling grammatica

blz 24 Woorden met bezittelijk voornaamwoorden uit tekst B:

hun leger	צְבָאָם
zijn werk	מְלֵאכָתוֹ
hem	אֹתוֹ
op hem	בּוֹ

Vertaling

ons land	אֶרְצֵנוּ	1
hun geest	רוּחָם	2
haar licht	אֹרְחָהּ	3
jullie dag	יוֹמְכֶם	4
mijn werk	מְלֵאכָתִי	5
hun leger	צְבָאָן	6

blz 25 tekst A

In פְּסוּק ג	וַיֹּאמֶר	en	וַיְהִי
In פְּסוּק ד	וַיֵּרָא	en	וַיִּבְדֵּל
In פְּסוּק ה	וַיִּקְרָא	en	וַיְהִי

tekst B

In פְּסוּק א	וַיְכַלֵּ		
In פְּסוּק ב	וַיְכַל	en	וַיִּשְׁבֹּת
In פְּסוּק ג	וַיְבָרֵךְ	en	וַיִּקְדָּשׁ
In פְּסוּק א	וַהֲאָרֵץ	en	וְכָל

Voorbeeld uit tekst B met de woorstam .וַיְבָרֵךְ: ב.ר.ך. = *hij zegende*

- 1 op de zevende dag
- 2 en (Hij) hield op
- 3 en (Hij) heiligde, maakte bijzonder
- 4 zijn werk
- 5 hun leger

blz 26	1	(hij, het) zal zijn - (hij, het) was.	Stamletters: ה.י.ה.
	2	hij noemde - hij noemde	Stamletters: ק.ר.א.
	3	hij hield op - hij hield op	Stamletters: ש.ב.ת.
	4	hij maakte (deed) - om te maken (doen)	Stamletters: ע.ש.ה.
	5	hij voltooide - zij waren voltooid	Stamletters: כ.ל.ה.

1.9 Sjabbat

blz 29 Deel 1

van *het werd avond* - וַיְהִי עֶרֶב - tot *als schepper gemaakt had* - אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת -

Deel 2

de beracha over de wijn - בּוֹרָא פְּרִי הַגֶּפֶן -

Deel 3

van *geprezen U, Eeuwige onze God, die ons met Zijn geboden bijzondere taken heeft*

opgelegd בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו

tot het einde *die de sjabbat een bijzondere wijding geeft* - (מִקְדָּשׁ הַשַּׁבָּת -

Uitleg:

Deel 1 is een citaat uit בְּרֵאשִׁית, waarmee we aangeven dat 'ה' de wereld heeft geschapen.

Deel 2 en deel 3 zijn allebei een bracha. Deel 2 over de wijn, en deel 3 over sjabbat.

Zowel het christendom als de islam zijn gebaseerd op het jodendom. In de heilige boeken van deze godsdiensten zijn (gedeelten) van onze Tora terug te vinden, waaronder het gebod om een dag per week rust te houden.

Overeenkomsten: zowel bij kiddoesj als bij havdala gebruik je wijn en kaars(en).

Verschillen: de sjabbatkaarsen branden vanzelf uit, de havdalakaars wordt uitgedoofd.

Wanneer je de sjabbatkaarsen aansteekt, houd je je handen voor je ogen. Bij havdala kijk je naar je nagels bij het licht van de havdalakaars.

Meteen na de kiddoesj wordt er הַמּוֹצֵיאַת gemaakt. Bij havdala ruik je aan geurige kruiden.

Het **bedekken** van de challes herinnert aan het manna, dat van boven en onderen was bedekt met dauw.

Andere reden: wie aan het begin van een maaltijd de bracha over brood zegt,

dus הַמּוֹצֵיאַת לֶחֶם מִן הָאָרֶץ, hoeft voor het overige voedsel geen aparte bracha meer te

maken. Door het brood te bedekken - en dus even te doen alsof het er niet is - kunnen we eerst de bracha over de wijn zeggen.

Een andere verklaring: we bedekken het brood om het niet beschaamd te maken dat we eerst de bracha over de wijn zeggen, ondanks dat brood ons voornaamste voedsel is.